

Nr. 2
1936

Meie Aeg

Vabadus

Olulisi tingimusi vabaduse
saavutamiseks ja hoidmiseks

Õigatus vabaduse järele on täitnud kõigil aegadel inimeste südameid. Vabaduse hiiie on olnud alati rahvastel keelel. Vabaduse all mõistetakse vabanemist joovimata olukorrast, pääsemist teiste inimeste sunnist ja jurvoist, võimaluste loomist oma tahtmise läbinõuimiseks ja elu korraldamist oma äranägemise järele.

Vabaduse saavutamiseks on võideldud aastatuhandeid. See on kehtnud seitsjandil kui ühed inimesed ja rahvad on tahtnud end maksma panna vägivallaga teiste üle ja sellega kätkestada teiste vabadust. Zuba Kain ei võinud sallida enese kõrval oma venna Nabeli tegevust, vaid ajus tema tegevusvabaduse piiramisele, mis lõppes vennatapuga. Siljem võttis vennaorjastamine maad perekondades, suguharudes, rahvastes ja rassides. Mõndi isegi nii kaugele, et ei valitsetud mitte ainult oma alamate vara, vaid ka nende ihu ja hinge üle. Njalugu toob kohutavaid teateid rahvaste orjastamisest.

Ka eesti rahvas on pidanud läbi tegema pikka, seitsmeaja-aastase orjuse. See oli valus katsumisaeg rahvale, kellel oli juurem õigus elada jün maal, kui nende orjastajatel.

On piüütud teisi rõhuda majanduslikult. Sellest on tekkinud sotsiaalne võitlus, klassivõitlus.

Ka usu nimel on rahvaid orjastatud. Tule ja mõõgaga on usku peale jurutud. Teiitimõtlejaid on piüütud vägivallaga alla rõhuda, „äimber pöörata“. Riigiuust on katutanud oma vastaste kõrvaldamiseks seadusandlust ja ilmalikku võimu. Kristus õpetas rahvaid võitma heale evangeeliumiväega ja kurjuse katstijid purustamata vaimulikkude relvadega. Usku pidi kuulutatama hingeõnnistuseks, kuid mitte maiste huvide ja kasjude taotlemiseks. Paljud ootasid igatfugega usua ja üidametunnistuse vabadust.

Kultuur, hivilisatsioon, tehes edujamine, on toonud vabadusi. Rahvad on pääsemud võõraste ülemvalitfujusest; klassi- ja seisujevahelised on kõrvaldatud, usu- ja üidametunnistusevabadust on kindlustatud. Kuid need vabadused pole veel täielikud. Võitlused mitmel rindel kestavad edasi.

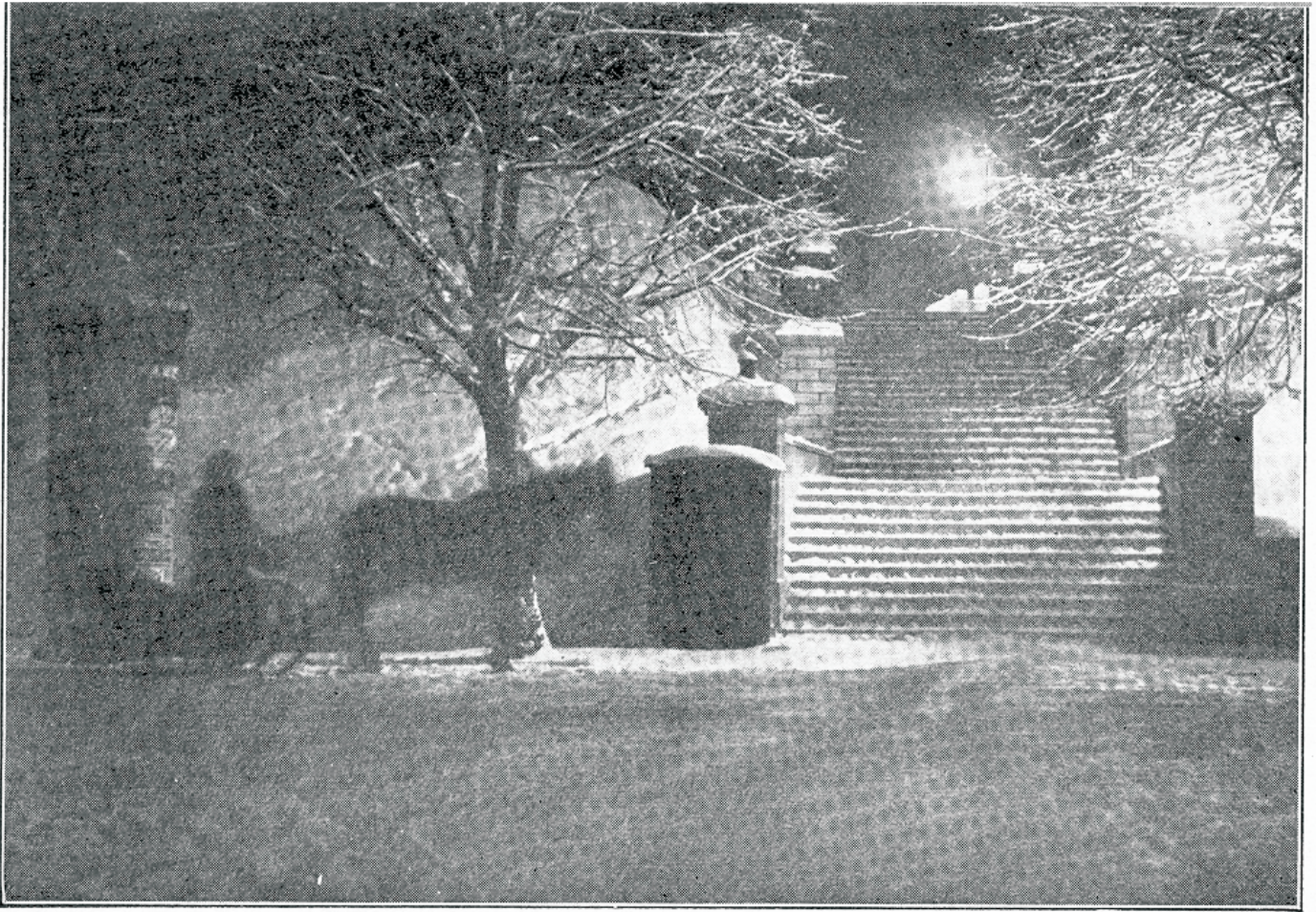
Ka on rohkesti valemaateid vabaduse juhates. Paljud leiavad selle olevat vabaduse, kui

neil pole üldse vaja täita kellegi käsku. Täielik anarhia — korralagedus — oleks nende meelest joovitud vabadus. Säärased isikud on valitfujate ja riigijeaduste vastased. See on vabaduse valesti mõistmine ja kasutamine. Nende kohta ütleb apostel Peetrus oma teises raamatus teises peatükis: „Mga kõige enamisti neid, kes roojuse himus liha järel käivad, ja ülemaid põlgavad; kes liialt julged, ja iseendid täis on, ega kardad mitte neid teotada, kes juure au sees on.“ Apostel ütleb, et nende peale tuleb nuhtlus.

Kas see oleks vabadus, kui riigi jeaduji ja korralduji enam ei austataks? Igauks võiks teha, mis ta tahaks; kellegi õigusi enam ei hinnataks. Meie elu oleks siis hädaohus. Piiramata vabadus, mis rajaneb omavolile, poleks enam vabadus vaid anarhia, kus korraldamata ja ohjeldamata joovid üksteisega risteldes loofjid olukorra, milles poleks üldse vabadust. Inimene ei või mõelda ainult enda, vaid peab ka mõtlama teiste vabadusele. Mitmed tahakfid endale vabadust selleks katutada, et omakasujupiüüdmiises rõövüida teisi. Nendel on vabadus, nagu Peetrus ütleb, „kurjuse katteks“. Seadusevastane vaim ei valitse mitte ükfi riiklikkude korralduste juhtes, vaid suur enamus inimesi ei täida ka kõigevägevama käsku. Peaegu terve maailm on ühinenud mäsjunõuga Jumala vastu ja nõuab „vabadust“ Jumala jeaduste, tema sõna, täitmisest.

Raskeim inimlikust orjusest on patuorjus, kus inimese üle valitsevad tema oma hirmud, kalduvused, harjumused, tujud ja fired. Paljud rahvad ja klassid on endast raputanud võõraste ilke, aga nad on ikkagi veel Finni ilkekohtu ilkes. Jeesus ütleb: „Tõesti, tõesti, mina ütlen teile, et igauks, kes pattu teeb, see on pattu sulane.“ Ülekohus teeb rahva nõrgaks. Tark mees ütleb õpetuse sõnades 15, 34: „Õigus tõstab rahva kõrgeks; aga patt on rahvale tigeakks asjakks.“ Rahvas, kelle seas valitseb vaen, vargused, valled, tapmised, rõövimised, pektused, võltfimiised, fiisjud, tülid, kõlblusetus, — see on orjus.

Suured vabaduse eest võitlused on olnud jageli oma hirmude ja iseloomu pähede orjad ning on langenud neile lõpuks ohvriks. Samuti on ka

HARJUTREPP TALVEÖÖL

FOTO: N. NYLANDER

juured riigid kõdunenud ja hukkunud sisenise nõrkuse ja ülekohutu tulemusena. Wabadust, priiust on vaja! Kes toob seda? Kristus vastab: „Kui Poeg teid wabaks teeb, siis olete õieti wabad!“

Wabadus peab tähendama õnnelikku seisukoorda. Ühe wabadus ei tohi muutuda teistele koormaks ja wabaduse riijumiseks. Kui keegi on siseniselt seotud patuga ja püüab rahuldada oma fireid ning täita oma tahtmist, siis harilikult kannatab kellegi teise wabadus selle all. Näiteks: Keegi isik on ahne. Ta tegewus lõikab waluvalt teise ellu. Keegi teine isik armastab walelada ja oma walega ta sünnitab tingimata kahju kolmandale aineliselt või moraalselt. Paljud ei jaha walitjeda oma keelt, rääkides paha oma kaasinimestest; wiimastele on kõneleja keelewabadus kahjuks. Mees mõtab endale wabaduse jooniseks. Selle all kannatab perefond aineliselt ja hingeliselt. Samuti jebab joodik oma kaasinimeste wabadust oma tiilitawa üllalpidamisega. Abielurikkumisel kannatab jällegi teise wabadus. Mii mõistmine jatkata näidete toomist. Võpplokkuvõte oleks, et igasugune üleastumine Jumala käsitudest on wabaduse hävitamine teiste kui ka isene juures.

Sünilik wabadus peab olema jumaliku wabaduse piirides. Kui inimeste käjud käiwad wastu jumalikkudele korraldustele ja käsitudele, siis on ajatud wäärare teele. Sellaselt on talitatud jageli.

Wabaduse normide ülesseadmine üksi ei aita. Siin võidakse ehjida; norm, eesmärk pole veel

wabaduse saavutamise, sest see võib jääda kätte saamatuks. On üks kindlam abinõu ja ainus abinõu. Pühakirja sõnus kõlab: „Kus müüd Issanda waim on, seal on wabadus.“ 2. Korint. 3, 17. Issanda waim hoiab inimesi jumalikkudes põhimõtetes ja õiges elus. Issanda waim ei juhi rahwaid orjastama ja sõdima üksteisega; ta ei pane üht klassi teist rõhuma, ta ei taha ühelegi kahju teha; ta hindab igaühe õiguist ühtlaselt. Issanda waim toob wabaduse wäljelt ja ka seesmiselt. Ta juhib rahwaid õiguse radadel ja wabastab inimesi patu wõimusest. Üle kõige saavutuste wajane jeda tõsi Issanda wabaduse waimu, et korraldada õiglaselt omu elu — Sumalat kartes ja kaasinimeste wabadust austades.

Meie praeguses maailmas ei tule kunagi täielikku wabadust. Alles uuel maal, Kristuse õiguse riigis, võime seda oodata. Rooma raamatus, kaheksandas peatükis ütleb Paulus: „Sest loom ootab pikisilmi Jumala laste au ilmutumist; sest loom on tühja põhve alla heidetud, ... et seesama loom peab päästetud saama kaduwa asja teenistusest Jumala laste au wabaduseks.“

Kadumuse orjus rõhub tervet loodust. Nõrd peab lõpetatama patu meelwõald. Uues riigis, mille Kristus üles seab, walitseb õigus. Kus aga on täielik õigus, seal on ka täielik wabadus. Sinna pääsmise tingimuseks on sisenine wabadus, mis on saavutatud Kristusesse uskudes ning tema käsitude täites.

G. Mey.

C Ä S A R

LÄKITAB LEEGIONE

Cäsar on rajaloos üks suurimaid kujukuid. Tema paigutas mitu riiki Rooma riigi piirid kõige laiemale.

Näib, et Itaalia praegune valitseja peab ennast Cäsari järeltulijaks ja kutsutuks suurte tegudele. Itaalia võimuvõred näivad olevat pääsenud walla. Ta on varustunud rahvaga ning kogu rahva, lapsest raugani, harjutanud sõjaks. Leegionid on koos, keda läkitada. Realetung Nbesiimiale järjelt kõveneb. Kuid võib oletada, et praegune sõjategemus on ainult jõuproov. Kõike jõudu ei sumata ainult Nbesiimia vastu. Lähedas-Idas toimuvad inestamapanemad asjad. Briti maailmariigi seisukoht on ahvardatud. Egiptuses, Araabias ja Palestiinas areneb vastuseis Briti ülemvalitsusele. Ja Briti on end ka ebameeldivate üllatuste vastu kindlustanud. Mii Itaalia vastu sõdib juba maailma enamused majanduslikude abinõudega. Seega ei ole enam mitu aastat, kus võidi maailma vallutada riik riigi haaval, — vaid kui juba, siis juba kõikide vastu. Aga jäärame jamm võib kujuneda hoopis ka-

tafiroofilisemaks. Nagu näha, ei arvestata tänapäev siiski vastasjõududega ega uute oluformadega.

Millega seletada jääraast väljastumist! Tänapäev on elu suuremas ammikus kui ta on olnud kunagi enne. Vanasti, kui mees võitles mehega, siis võis muu maailm elada, aga kuna nüüd võitleb üks rahvastegrupp teise, siis see paneb elu seisu. — Maailm on kurjus. Enamus inimesi on valmis teise elu hävitama, et oma elu kindlustada. See muudab elamise raskeks ja elamispiirkonna kitsaks. Riik on sunnitud kindlustama julgeolekut ja ärastamist. Kuna elamisvõimalused on aetud kitsaks, siis riik püüab võtta teistelt, mis jääb. Selle vastu aga kindlustab iga riik. Sellega elu muutub veelgi kitsamaks ja rahvad vaenulisemaks. See loob ühtlasi jõudja pinna, et rõhutada elamisõigust ja üleolekut. Juba mõningad loofungid võidu jaarutamise ja elu paranemise panemad massi liikuma. Leidub ka tähtsaid inimesi, kes julguvad vastutuse võtta enese peale.

Siiski sõda ei ole isenejst

Mussolini faschistlik terovitus Julius Cäsari ausamba juures Roomas

mitte põhiline vajadus, vaid see võrjub vastuosja eluviisist. Kuigi on tsivilisatsioon, mis peenendab inimese hinge, siiski ei lõpe sõjad, sest ei kao viimseini ühiskonnale kahjulikud isikud. Ühed inimesed loovad küll kultuuri, aga teised tekitavad sõda. Üks jälgib vaimuõigusi teaduse alal, teine aga võtab oma eeskujuks sõjakangelased. Ja viimased ajavad esimestegi meeled segi, kes siis ka heidavad maha kultuurihilbud ja asuvad hävitusele. Seepärast olgu põlastata kurjus kui sõjatekitaja. Raske kuritegu on sõda alata.

S. P.

MAAILM RIKASTUB JÄRJEST

UUTE LEIDUSTEGA

— Suuri lootusi tulevikuks

Oh, sajand! Oh teadus! Väärt on olada! Need Gutteni jõnad on eriti lohasjed praegusele ajale. Waadeldes enda ümber, näeme igal pool lähe wiimase sajandi saavutusi. Teaduse tulemused on muutnud elu lihtsese aja jookšul. Inimestel on läinud korda tehnika abil kütkestada wõimsad loodusjõud ja rakendada need tööle. Praegused inimesed juudawad oma tehnikaga saavutada

Maakerakuju, millel võrdlevalt tähistatud elanikkude tihedus maakeral

wõrratult rohkem kui nuijtjed hiiglasjed oma lihasste jõuga.

Inimestama paneb mitte ainult tehnika kui niijugune, waid ka jee, et kõik juured teaduslikud saavutused on teostatud lihtsese ajaga. Inimkond elas aastatuhandeid, kus aineline kultuur arenes waid tigušammul. Sattub paariaastastešš oppimisešš, et omandada kogu inimwiku teadused. Kuid siis äkki nagu awanesid alnad ja ushed ning hoo-wasjed meie ellu teaduslikud awastused. Kahekskümmene aasta jookšul on teadused kaswanud nii suures ulatuses, et inimene ei juuda kogu oma eluajal oppida ära ühšjükkü ala.

Esimesel juuri saavutusi tehnika wõitis aurujõu kasutamiseššega. Inglise James Watt leiutas 1770. a. esimese aurumasina. Selle tähtša leiut

useššega algas uute masinate konstrueerimine, mille abil inimene jundis aurujõudu tegema juuri töid, arida ta kaugeštš ei juutnud teha oma ega ka loomade jõul.

Ameerikalasjel Robert Fultonil õnnestus saavutada tähelepandawaid tagajärgi aurujõu kasutamiseššel. 1807. aastal ta ehitas laewa „Claremont“, millele paigutas Watt'i poolt mureššetud aurumasina. Esimese reisi kellel laewal ta tegi samal aastal New Jorgišš Albany'sše, 180 km 6 tunniga. Kaasa jõitis waid üks reisija, jesh arwati, et jellase laewaga on kardetaw jõita: aurumasina raskest laew wõib minna põhja. Esimene õnnestunud jõit tõendas aurulaewa juuri tähtšust. Sellešš ajast peale on aurulaewade täiendamine ja lewit arenenud õige jõudšasti. Fultoni „Claremont“ oli 160-tonniline, niuid aga ehitatašše 75.000-tonnilisi aurikuid. Kolumbus tarwitas Ameerika awastamisjõidul 70 ööd-päewa jõiduks üle Atlandi ookeani, niuid aga uued ookeanihilasjed wajawad jelleks wähem kui wiis ööd-päewa.

Ka weduri leiutamine ja raudtee ehitamine toimus 19. sajandi alul. 1811. aastal valmistas Wenššinšop esimese weduri. Seda on järjesh täiendatud. 1829. aastal ehitati Liverpool-Manchesteri raudtee, kus Stephenšoni weduriga saavutati 22-kilomeetriline kiirus tunnis. Praegu on aga kiirronge, mis kššutawad 150-kilomeetrilise tunnikiruseššega. Stephenšoni wedur oli 15,7-hobuseššõuline, praegu aga valmistatašše wedureid 2000 hobuseššõuga. Kus warem tuli jõita wanšširiga kuude wiisi, olles kaitšmata külma ja teiste ebanugawuste eest, jesh kestab niuid jõit ainult mõned päewad mugawalt hššiseššatud, kõtetud ja walgustatud wagunis.

Inimeste waim ei ole rahuldunud jelleššega, et ta wõib tuulešširisel tormata mööda maad. Ta tahetis linnuna wabalt lennata üle mägede ja orgude, üle jõgede ja merede. Selleks jodkati wiššalt katššetusi. Ja 20. sajand algas suurte saavutusteššega lennuasjanduses. 1900. aastal krahw Zepelin tegi esimese lennu oma õhulaewal. Ühes õhulaewadega arenesid ka lennukid. Praegu on ehitatud hiigelsuuri lennukeid, mis wõtawad peale üle saja inimese ja kannawad taewa all edasi üle 300-kilomeetrilise tunnikiruseššega. Majesteetlikult hõljuwad õhumeres hiiglasjuured õhulaewad, mis on 200—300 meetrit pikad. Suuremate linnade wäkel üle maailma on korraldatud õhuhhendus. Ššegi üle

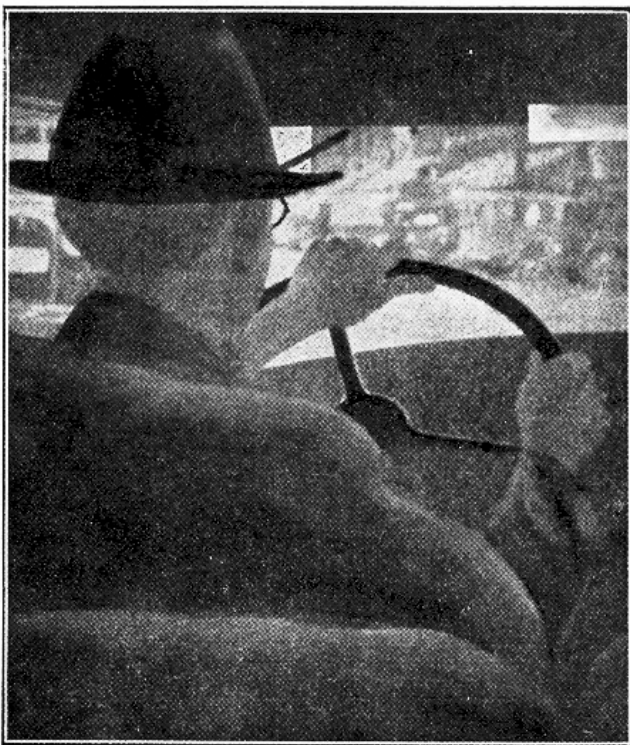
Atlandi ookeani lennatakse ilma kordagi peatamata.

Kuid inimene pole veelgi rahul jelle kiirusega. Ei piisa enam aurujõu abil jaavutatud kiirusest, ei rahulda enam ka bensiin. Võetakse tarvitusele püüsirohi liikumapanemise jõuna ning konstrueeritakse rakett-autod. Siinhib plahvatus, välgub tuli, kerkib suitsupilv ja auto kaob püüsirohust vijatud kuulina kaugusesse. Rakett-lennukite abil kaavatatakse jaavutada 600-km. tunnikiirus.

1872. aastal Jules Verne kirjutas oma tulevikufirjelduses, et tehnika tulevikus areneb nii jõudfasti, et saab olema võimalik reisisa ümber maailma 80 päevaga. Kuid 1931. aastal lenduris Post ja Getty sõitsid lennukiga ümber maailma 9 päevaga, nii-siis peaaegu kümme korda kiiremini.

Teadete edasijaatmiseks tarvitati vanasti postihobuseid ja ratsanikke, kes liikusid edasi 7—15 km tunnis. Selles olukorras möödus palju aega, enne kui teade jõudis vastavasse kohta. Nüüd jaadetakse teated telegraafi- ja telefoniteel, kusjuures päevade ning kuude asemel kulub vaid sekundeid, et teade jaata tuhandete kilomeetrite kaugusele. Kahekümnes sajand tõi maailmale raadio; jelle leiutas itaallane Marconi. Raadio jaadab teated ilma traadiühenduseeta. Kiirrongist, lennukist ja laevalt võidakse sõidu ajal jaata teateid ning võtta vastu teateid.

Tänapäev ei jaadeta fotograafilisi ülesvõtteid üksnes posti kaudu, vaid ka raadio kaudu. Kaugenägemine on arenemas. Juba on ehitatud telefoniaparate, millega üksnes ei kuulda kaugel asuva kõneleja häält, vaid on võimalik teda ka näha.

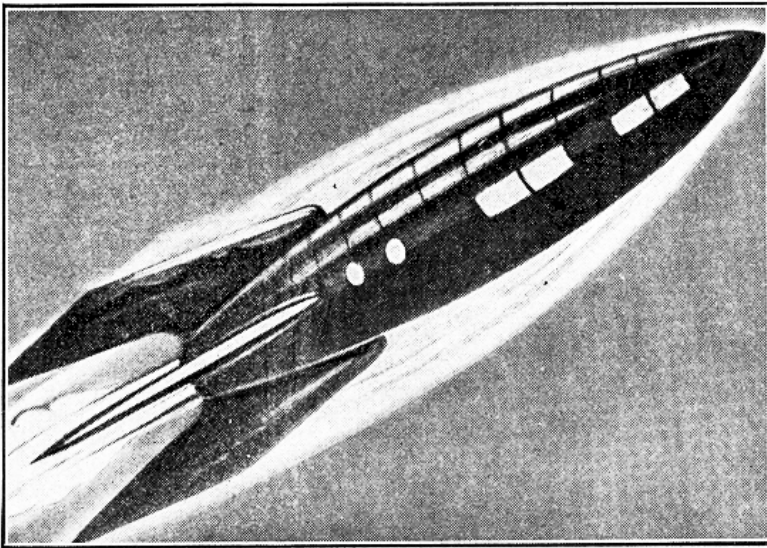
Need kaugefõne vahendid, traadiga ja ilma, on võimalikud elektrijõu abil, mida näeme looduses walguna. Nii-siis inimene on saanud walguga oma võimusesse. Meie esivanematele oleks jee kõlanud muinasjutuna, kui meile oleks ennustatud, et walguga abil sõidetakse, pannakse kaima masinaid, walgustatakse elamuid ja läkitatakse teateid.

Warem kirjutati raamatuid käsitsi, mis nõudis palju tööd ja waewa, ja seepärast olid raamatud nii kallid, et neid suutsid osta ainult rikkad. Praegused trükkimasinad jõuavad ihe tunni jooksul trükkida 2.400.000 ajalehe-lehelülge. Endiste puulaustete, savitahvlite ja nahkrullide asemel valmistatakse nüüd raamatuid paberist, mida on võimalik valmistada imestustäratava kiirusega. Metjas kasvavat puud on võimalik 2½ tunni jooksul ümber töötada paberiks ning jellest teha ajalehed.

Tehnika on toonud muudatusi muulgi alal. Wilja külwanine, lõikamine ja peksmine võib toimuda masinate abil. Riiete valmistamiseks on olemas kehramis-, kudumis- ja õmblusmasinad. Warem sepp suutis tunni jooksul valmistada kuis raudnaela, nüüd aga masin valmistab tunni jooksul 10.000 naela. Wanfri valmistamiseks käsitöölisel kulub kuu aega, kuid kuidas valmistatakse moodjad sõidukid — autod? Jõrdis autowabrik valmistab päewas 8000 autot, seega 12 autot minutis.

Jattub nende jaavutuste loetelust. Mates 18. sajandist leiutused on järjeft kasvanud ning uued on wallutanud kogu maailma. 20. sajandil kasvab leiutuste arv iha kiiremini ja iga päew võib meid üllatada uute jaavutustega. Teadlased waatavad juurte lootustega tulewiku, wadates imesteldawaid tulemusi. Tulewiku kaavad paistawad imelistena, kuid mitte kaheldawatena. Kuna on olemas nii palju üllatusi, siis ei paista enam midagi wõimatuna. Waatleme mõningaid unistusi tulewiku kohta.

Ehituse alal hakatakse tarvitama kunstlikku kummi, mis olewat õige wastupidaw ja sobiw ning sealjuures ka wõrdlemisi odaw. Kunstlik kummi on juba leiutatud. Selle leiutas Edison 1931. a. Ta pärandas jelle leiutuse oma waimsele pärijale, kes jattab täiendamist. Tulewiku kummimaju walgustatakse odawa walgusega. Siljuti keegi keemik Berliinis valmistab lambi, milles walgustusainena kasutatakse keedusoola. Selle mõlemad algained, floor ja naatrium, reageeriwad wäga ägedasti, kui gaasilises olekus puutuwad kokku õhuvabas ruumis. Seda reaktsiooni kasutatakse walguje tekitamiseks. Sel teel jaadud walgustus on mitukümmend korda odawam seniest walgustuswahenditest. Elektrivalgustus on seetõttu kallis, et elektrienergiat jaadakse walgustuseks kasutada ainult 5%, kuna ülejäänud 95% läheb kaotki joo-

Säärasena kujutletakse universumilennukit

juhe näol. On käimas ka teisi uurimusi valgustusvahendi leidmiseks.

Alaasi tahetakse muuta purunematuks ja puudmädanematuks. Raud on odavuse ja vastupidavuse tõttu kõige rohkem tarvitatud metall, kuid tema puuduseks on kiire roostetamine. Ka rauda hakatakse muutama roostevabaks. On oodata, et ilmuvad müügil raudsest esemed ja masinad, mis ei roosteta.

Ka meteoroloogia alal loodetakse suuri saavutusi. Ei taheta leppida ainult ilmastiku ennustamisega, vaid püütakse leida tee, kuidas ilmastik muuta soovi kohaselt. Olevat võimalik lasta vihmalt sadada ja seda ka kõrvale juhtida.

Praegusi kaugenägemise ja kuulmise sisseseadeid täiendatakse ja lihtsustatakse, nii et inimene muutuvat kõlknägijaks ja kõlkeadjaks. Vaatamata praegu juba imestustäratavale kiirusele, täiendatakse liiklemisvahendeid veelgi. Maakera paistab inimestele liig väikseks, püütakse wabaneda tolmast, siirduda ruumi, lennata universumilennukil tähest tähele. Praegu tehakse jõupingutusi universumilennuki leiutamiseks.

Suigi praegu tarvitatawaid energia algaineid — kivisüüt ja naftat — on küllaldaselt maapõues, siis on nende tagavarad piiratud ja väheneb alataja. Inimest waewab mõte, mis saab siis, kui kaevetakse välja viimne tonn kivisüüt ja jääb kinni viimne naftaallikas. Siis peab jääma seisma praegune liikumine, kaduma wabrikud, üldise warisema praegune kultuur ning inimene on sunnitud pöörduma tagasi loodusrahwaste heitjuforda. See mure sunnib inimest mõtlema uuteft energiaallikateft.

Püütakse leida teed, kuidas kasutada sügawate maakihtide soojust. Püütakse kasutada maapõuest kerkiwat aurut ja gaasi valgustuseks, kütteks ja masinate käimapaneks. Tahetakse tungida kallale

wulkaanidele ning muuta need hirmsad häwitajad inimkonna heategejaks.

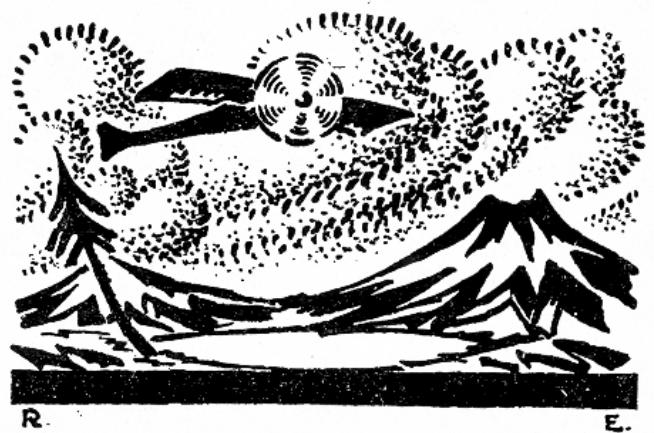
On käsil katsed päikesekiirte energia kasutamiseks. Ehitatakse peeglid, kuhu kogub päikesekiirte soojus, mis muudetakse liiklemisenergiaks. Samuti kawatsetakse wõtta tarvitusele maakera pöörlemisjõudu. Maakera ise oleks suur hooratas, mis paneb käima kõik seadeldised maapinnal.

Kuid suurimaks jõuallikaks on siis aatomite energia. Moodne teadus näitab, et aatomid ei ole jagunematud aineosjad, waid nad koosnevad elektronidest, mis hiiglasuure kiirusega pöörlevad oma tuuma ümber. Purustades aatomid wabaneb elektronide hiiglasuur pöörlemisjõud, mida wõiks rakendada tööle inimese poolt määratud sihis. See jõuallikas on olnud seni awastamata, kuid wiimasel ajal on saavutatud aatomite uurimises

suuri tagajärgi, nii et on läinud korda aatomeid purustada.

Praegu on võimalik saada ühest naelast kivi-
jõest üks hobusejõud energiat. On aga arvestatud, et aatomid, mis olemas ühes liitris wees, wõivad anda 10 miljonit hobusejõudu tunnis. Ruumus, mida wõiks saada samast weehulgast, oleks nii suur, et Põhjanabal wõiks tõsta temperatuuri Sahara kõrwe temperatuurini. Seetõttu oleks inimesel võimalik teostada wõrratut. Ta wõiks maapinna muuta oma tahtmise järele.

Wõttes arvesse seda, mis on seni saavutatud, ei saa ka tulewikumistusi pidada wõimatuks. Maailmade looja on näinud ette määratud ja igawesed wõimalused. Inimese waim aga on seni olnud niiri kõike awastama, sest ta on hakanud elama wastuolija eluseadustele. Sige eluürralduse juures wõiks praegugi maakeral lähedasti ära elada wiis korda rohkem elanikke kui seda on nüüd. Kui aga lähed korda kasutada ära kõik wõimalused, siis wõiksid ka kõik surunud ules tõusta ja lähedasti elada.

IMEDE VÕIMALIKKUSEST

Praegusel imedefajandil, kus tehakse palju asju, mida eelmiste aegade elanikud oleks pidanud võimatuks, tundub imelik, et modernistid on hakanud kahtlema piibli imetegudes. Kui inimesegi saab teha imeid, siis Jumal saab jeda omelt päris kindlasti, ja seepärast peaks meil üsna kerge olema neid uskuda.

Loodusejeadus.

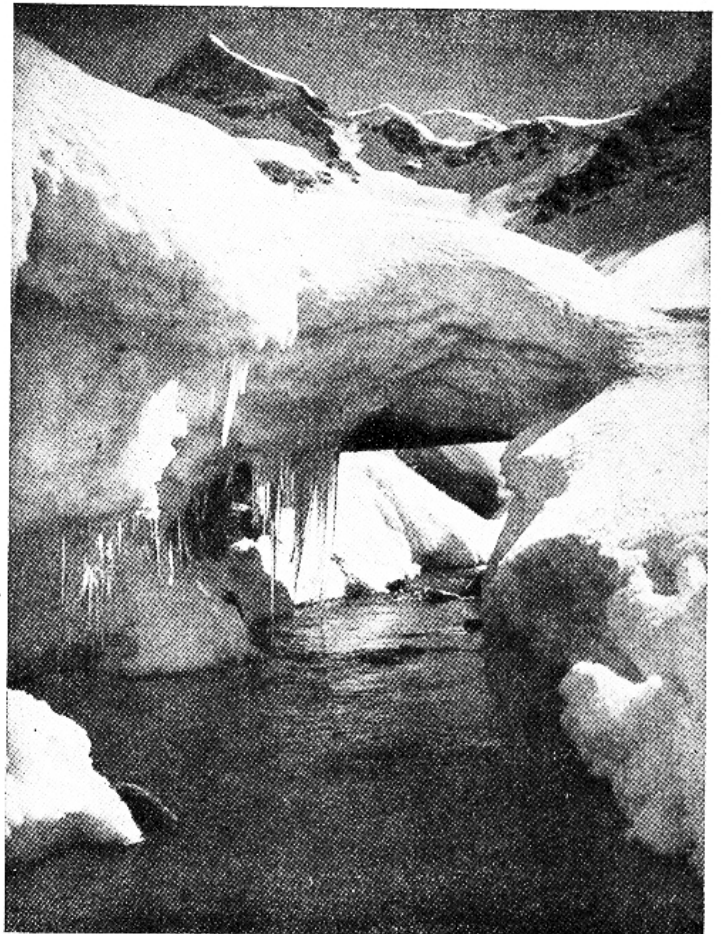
Kui küsida, miks on modernistid imetegude vastu, siis antakse harilikult vastuseks, et imeteod on vastolus loodusejeadustega. Nagu juba ütlesime, modernistidel on raske tõeks pidada midagi, mis on ülliloomuliku iseloomuga. Ja imeteod on muudugi ülliloomulikud. Aga kui asi on ülliloomulik, siis ta pole seepärast veel loomuvastane, ja jeda peab modernist meeles pidama. Oletan näiteks, et reisin kaugele põhja ja kohtan eskimo, kes pole näinud lennukit. Tšiviliatšiooni waimustuses jutustan talle, et meil on laevu, mis sõidavad õhus. Ta naeratab usumatult ja ütleb, et see on võimatu, sest see on vastolus loodusega, mida tema tunneb. Kuid lennukid on siiski olemas, ja wiga pole mitte looduses, waid eskimo teadmatuses ning piiratud kogemustes.

Oh! oletame, et lähem ekwaatori piirkonda ja jutustan ühele palavas kliimas elanikule karastawat jäät, mis meil on parajas kliimas. Ta pole kunagi näinud jääd ja eitab selle olemasolu võimatuks; sest wesi on olnud kas wedel või aur, ja ta pole üial näinud jeda kõwana kui lund. Tšiviliatš on siiski, et wesi tõesti külmub ja muutub kõwaks; ja wiga pärismaalaste juures on see, et tema teadmised ning kogemused on liig piiratud.

See on õpetuseks piibli imetegude armustajale. Kuid võime teada, et imetegu on vastolus loodusejeadustega? Kas võime meie, wiletjad inimloomused, oma väikese tarkusewaraga asetada sellele isekale seisukohtale, nagu tunneksime täielikult loodusejeadust? Kas pole võimalik, et ühes eskimo ja ekwaatori elanikuga peame koguma veel teadmisi ning kogemusi oma teaduslikkude wäärtuste kogule? Meie esivanemad oleksid pidanud raadiot võimatuks ning ülliloomulikuks, kuid meieaja inimeste edenemud teadmised ning kogemused teemad selle päris loomulikuks. Tšiviliatš on, et kui keegi eitab imetegusid, siis ta oletab ühes jellega, et talle on teada kõik, mis puutub loodusesse ning ta seadustesse; ja jeda ei saa teha ükski tõsine teadufomees. Mii Augustinus ütles mitme aastajaja eest: „Imeteod pole loodusewastased, nad on ainult vastolus meile tuntud loodusejeadustega.“

Mitmesuguseid katseid on tehtud imeteo teaduslikuks seletamiseks; paljud neist on tehtud piiblilugude kaitsjate poolt. Minu meelest on see väljaspool küsimust. Kunagi, vähemalt praeguses maailmas, me ei saa tunda loodust nii palju, et võiksime teaduslikult seletada piibli imetegusid. Peame meeles pidama, et patt pole teinud niiridaks mitte ainult meie kõlbelised ja hingelised võimed, waid ka meie waimsed võimed. Kurjus pole rikkunud meid mitte ainult hingeliselt, waid ka waimset. Mii teaduslik kui ka usuline tõde sõnaldub Nejaaja ütelus: „Waid teie suur ülekohtus teeb lahutust teie ja teie Jumala wahel, ja teie patud peidawad tema teie walge eest ära.“ Kui kurjus maailmasti häwitatakse, kui täitub Jumala algkõwatjus, mille järele elawad õiglased olawused, kes omawad täielikult kõik võimed, siis saadakse aru valjudest asjadest, mis nüüd on saladused. Sügaw teaduslik tähendus on Pauluse sõnadel: „Seft meie näeme nüüd kui ühes peeglis mõistatuses, aga siis walgest valgesse; nüüd tunnen mina pisut; aga siis saan ma ära tunda, nõnda kui mina ka olen ära tuntud.“ (1. Kor. 13. 12.)

MÄGESTIKU TALV

Tähtis punkt on see: kui usume isikulist Jumalat — ja modernist tunnistas jumaluse isiksust — siis me ei pääse imetegudest. Kui on olemas Jumal, siis ta peab muridugi olema looduse ja selle seaduste peremees ega mitte ori. Seepärast on täiesti mõistlik oletada, et Ta saab juhtida, määrata ja muuta looduse seaduste tegemust — ja jeda ilma vägivaldselt ümber käimata loodusega — oma kõrge tahte järele.

Ma olen oma auto peremees. Puudutamiseega võin sundida teda edasi või tagasi liikuma. Ta on mu sõnakuulelik teener. Kas pean Jumalale omistama vähem jõudu valitsemises maailmkonna üle? Sa kui vaatad loodust, näen igalpool jeda jumaliku valitust, jumaliku juhtimist. Näen lilli nende mitmesugustes värvides. On tõesti suurepärane. Jah, veel rohkemgi, see on ime; sest botaanik ei saa jeda värvideküllust seletada mingi juukse seadusega, ja seepärast peab see olema üliloomulik. Ta ongi jeda ja annab tunnistust jumaluse jõust looduses ning looduse üle. Väeti inimene võib eitada üliloomuliku ning imeid, kuid looduses kõlab kindlalt jumaliku valituse üliloomuliku juhtimise kohta. Oma olemuselt on imetegu sama loomulik, kui iga loomulik nähtus on imetegu.

Loomine iseenehest on imetegu; ja kui oleme kord saanud aru sellest tõstasjast, siis ei valmistata meile kunagi muret küsimus, kas Jumal sai luua maailma kuue päevaga.

Siisus on suurem kui seadus.

Ütleme, et loodus annab tunnistust jumalikust isiksusest. Siis on suurem kui seadus. Keegi käsiks usklikul näidata, kas nuga lahti lastes liigub igas sähis, välja arvatud alla, nagu nõuaks seadus ja külgetõmbejõud. Vastuseks küsitav lennutas noa üles, nii et see jäi lakke kinni. Nii loodus pole kindlaksmääratud, muutatav asi; ja kui inimene saab juhtida, muuta loomuliku seadust, nagu ta tegi käesoleval juhtumil, siis Jumal saab jeda kindlasti. Sa edasi tuleb pidada meeles, et kõrvõimsat Jumalat ei saa siduda ükski asi peale ta isemaa tarkuse, tahte ning headuse.

Imeteod on tarvilikud.

Sagedasti on öeldud, et ristiusk on ainus religioon, mida iseloomustavad imeteod. See peab tõesti nii olema, iseäranis, kui on tõsi, et imetus on üks jumaldamise alustest. Mõteldge mõitluse peale, mis ristiusk pidi läbi tegema, enne kui ta sai jalad alla, ja siis on arusaadav, miks Kristus pidi tegema imetegusid. Müüid on ristiusk üks maailma suurtest uskudest; ta seisab kindlalt ning tal on poolehoidjaid igal maal. Müüid pole tarvis imetegusid, et anda talle jumaliku tõendust. Asi oli teisfugune kahetuhande aasta eest. Siis oli palju uskusi; ja ilma imetegudeta poleks ristiusk üalgi

poolehoidjaid mõitnud. See seletab, miks apostlite tegudes ja ewangeeliumites leiame nii palju imetegusid ja „imetähti“. Dr. Pierfon kirjutab: „Need olid teod, mille kirjeldus on ewangeelium,“ ja nii ei saa lahutada üksikeist ewangeeliumi ning imetegusid. Väga tähtsad on Nikodemuse, juutide ülema, sõnad, kes tuli Jeesuse juure öösel. „Opetaja, me teame, et sa oled Jumalast tulnud õpetajaks; sest keegi ei või teha neid imetähti, mis sina teed, kui Jumal ei ole temaga.“ (Joh. 3, 2.) Kui need „imetähed“ olid tarvilikud Nikodemuse seisusest inimesele, mis peame siis ütleva mõjust, mis nad avaldasid lihtrahvasse Kristuse päewil?

Ristiusu esimestel päewadel polnud kellelgi mingit kahtlust Kristuse imetegude kohta. Slegi juudi õpetajad kõnelevad neist Talmudis. Opetlane Celsus nimetab, et Jeesus tegi imetegusid, ja samuti nimetab jeda tagajärgi Hieroches ja usu-taganeja Julian.

Sügavam põhjus, miks Kristus tegi imetegusid, oli see, et äratada usku enese vastu inimeste südameis. Ta oli maailma Päästja, see üks, kellest kõik pidid uskuma, et temas on igawene elu.

W.

Sinu riik tulgu . . (Mlgus järgmisel küljel)

tuseks ja tulewase hukatuse eest pääsmiseks, aga mitte, et neid siin ühaks rahwaks teha.

Jumala riigi ootamises me võime kergesti jattuda eksiteele. Slegi jüngrid, jeda Jeesus õpetas palvetama, uskusi, et neil tuleb ühes Jeesuse surmaga matta maha ka oma lootus tulewase riigi kohta. Nende usknatus ja Piitakirja mõõriti mõistmine tõi jelle hingelise wapustuse. Jah, isegi siis, kui ülestõusnud Snnistegija oli neljakümne päewa kestel nendega kõneleud Jumala riigi asjuft, nad küsijid ifka weel temalt: „Ssian, kas sina selinat- sel ajal jälle Israelele üles ehitad kuningriigi?“ (Mpt. 1,6.) Nende pilgud wiidijid ifka weel inimliku waate ja maifete asjade juures. Alles hiljem selgus neile Jumala plaan täielikult. Paulus kirjutab kriitlaste lootusest, öeldes: „Sest meie elu on taewas, kust meie ka ootame Snnistegijat, Kristust, kes meie halwa ihu jarnaseks peab jama.“ (Wil. 3, 20, 21.) Ühenduses sellega ütleb Peetrus: „Mga Ssian päew tuleb kui waras öösel, millal taewad rakkumiseega peawad hukka minema ja ilmalikud asjad ära põlema ja lõppema, ja maa ja teod, mis seal sees on, peawad ära põlema.“

Jumala Poja tulewaga häwineb kõik maine ühes inimestega, kes lootjid ainult enda peale. Seisma jääwad need, kes uskusi Jumala töötusi ja ootajid nende käideminekut. Üksime Kristlane ütleb ühes apostliga: „Mga meie ootame uut taewast ja uut maad tema töötuse järele, kus õigus sees elab.“

J.

SINU RIIK TULGU...

Jüngerid esitasid kord oma Spetajale joovi: „Issand, õpeta meid palvetama, nõnda kui Johanneški oma jängreid on õpetanud.“ Kristus esitas neile õige palve põhimõtted, öeldes: „Meie Isa, kes ja oled taewas; pühitsejad jaagu sinu nimi; sinu riik tulgu jne.“

Seda palvet tunneb kogu kristlaskond, ja kõik usklikud hindavad seda kõrgelt. Aga imelik on see, et on mitmesugused mõisted ja waated selle riigi tulemise kohta.

Nõnda loeme prof. Dr. Karl Madami julest: „Kui küsime katoliku kirikult, milleks ta end peab, mis on tema olemasolu põhimõte, tema ijeteadmus, siis ta vastab oma tähtsamate õpetlaste suu jäbi kõikide aastate kestel: „Kirik on Jumala riik maa peal.“

Ka teisedki kirikud on uskunud, et neid on kutsutud juurtele ülesannetele, Jumala riiki asutama maa peale.

Winchesteri piiskop Inglismaalt palus kirikufoosolekul, mis peeti Stokholmis 1925. aastal: „Andke Rahwasteliidule oma usaldus, et ta võiks ehitada üles Jumala riigi maa peal.“ Ka D. Herald, Schweitzi kirikuteliingu president, palus sel konverentil Jumala õnnistust rahwaste wennaliitluse koostööks Rahwasteliidus, ja lõpetas sõnadega: „Kõigewägewam Jumal, meie Isa taewas, jinu riik tulgu.“

Aga D. Klingermann, Reinimaade general-superintendent ei wõinud ühineda nende waadetega, ja ütles: „Tõe enda pärast ma pean wäljendama aruandest kõrwalekalduwa mõtte. Jumala riiki ei saa teha meie riigiga ühejarnajeks. Rahwasteliidul tema praeguses kujus ei ole usuliste mõtetega ja Jumala riigiga mingit ühist.“

Püüid seada üles rahuriiki, luua maa peale Jumala riiki, on küll heemesest väga hea. Zuba Pilatus omal ajal küsis Kristujelt: „Oled sina Juuda rahwa kuningas?“ Kuid Kristus andis temale selge wastuse, öeldes: „Minu riik ei ole mitte sestinatsest maailmast.“

Matteuse ewangeeliumi 24. ptk. Kristus juhtis tähelepanu mitmesugustele sündmustele, mis peawad tulema maailma ajalooos. Seal tähendatud sündmused näitawad igale usklikule mitte üksi Israeli rahwa ja nende iseseiswa riigi hukkumist, waid ühtlasi ka kogu inimsoo ja maailmakorra lõppu.

Uues testamendis kõneldatakse üle 360 korra Kristuse teise tulekust. Terwed peatiigid kõnelwad ainult sellest. Ja siiski kui wähe teatakse Kristuse tulekust.

Mjakiri „Großstadtspfarrer“ kirjutab sellest, üteldes: „Meieaegne kristlus teab palju sellest, kes oli, aga wähe sellest, kes on, ja mitte midagi sellest, kes peab tulema. Kristlikke põhimõtteid peetakse meie päewil ajaloojündmusteks, mis pärit ajast 2000 aastat tagasi, mida weel wiijatuse pärast tuleb uskuda. Kristlus saaks aga hoogsa tõuke eduks, kui waadatakse ka ette tulewikule. Olnuga võib lõpuks leppida, aga kuidas on lood sellega, kes peab tulema?“

M. Lutheri Wäikeses Katekismuses leidub järgmine usutunnistus, mis tutaw kõigile: „Mina usun Jumala Isa... ja Jeesuse Kristuse, Jumala ainusündimud Poja sisse... kes on saadud pühast Waimust... üles läinud taewa, istub Jumala Isa paremal käel, kust ta tuleb kohut mõistma elawate ja surmate peale.“ Lugeja, kas sa usud seda?

Kristus juhib kõikide tähelepanu Pühakirja ettekuulutuste tõenäolikkuse kohta, öeldes: „... ja Kirik ei wõi waleks jääda.“ Kõik Jumala sulased, nii prohmetid kui ka apostlid ühes nende Spetajaga ei tunne rahuriigi ülesehitamist siia maakerale praeguses olekus. Nende ülesandeks on jutlustada, et taewa Jumal ise asutab kord siia ühe riigi, nimelt oma riigi.

Ühe tähtsamaid ettekuulutusi Jumala riigi ja selle ülesehitamise kohta annab meile prohmet Laaniel oma raamatu teises peatiikis. Seletades kuningas Nebukadnetjarile unenäo ta andis selge ülewaste tulewase ajaloo kohta, näidates, et Jumalal on selle maailma jaoks teatud kindel eesmärk. Maailm ei jää mitte igawesti seisma, waid hukkub ühes oma kultuuri tippsaawutustega. Kirjeldades riikide ja rahwaste wennastumise ja ühte-koondamise asjatuud püüdeid, Laaniel ütleb: „Aga nende kuningate päewil wõt a b t a e w a J u m a l i ü h e kuningriigi üles ehitada, mis ei pea saama ära rikunud ei igawesti ja see kuningriik ei pea mitte teise rahwa kätte saama; see peab pihuks lööma ja ära lõpetama kõik kuningriigid, aga ise jääb ta igawesti seisma.“ Lan. 244.

Ei inimeste mõttlus ega poliitika, ei ükski partei ega kirik, ei riigikord ega mõne üldise usuihingu juhid suuda üles ehitada Jumala riiki maa peal, waid see on ainult Jumala asi. Tema kindel ja wandega kinnitatud sõna ei tunne maailmakorda, mis jätk-järgult paremuse poole muutumise läbi areneks igaweseks rahuriigiks. Küll kuulutatakse Jumala riigi ewangeeliumit kõikidele tummis-

(Lõpp eelmisel küljel.)

Eluküsimus

Ütski inimene ei ole waba küsimustest. Neid tekib igaühle armutult, üks keerulisem teisest. Eriti meie rahutu ajajärg tekib inimeses palju mitmesuguseid küsimusi. Küsimused iseenesest annavad tunnistust inimese waimsest tasapinnast. Kui laps esitab wanematele küsimusi, siis see on tõendusüks temas ärkawast iseteadmusest. Wanemad rõõmustawad laste küsimuste üle ja julgustawad lapsi mõtlemisele küsimuste läbi. Kui keegi midagi küsib, siis ta tahab osa saada teise waadetest. Küsimuste läbi me asetame end teatud määral küsitawast olenewasse seisukorda.

On huvitaw peatuda küsimuste juures, mis on esitatud meile Piiblikirjas. Suha selle esimestelt lehekülgedelt leiame küsimusi, mis esitatud inimesele ajaloo algajal. Küsijaks oli saatana ma näol ja küsimuseks oli: „Kas Jumal on tõesti seda ütelnud?“ Kawalasti esitatud küsimusega saatanal õnnestus külmata tahtlust inimese südamesse. Inimene järgis saatana nõuandele ja langes. Pärast seda küsib Jumal inimeselt: „Kus sa oled?“ Kuid sellest ei jattu veel; järgnewad teised: „Kes on sulle teada annud, et sa oled alasti? Oled sa jõunud puust, millest ma sind teelasin söömast?... Miks sa seda oled teinud?... Miks süttib su wiha põlema, ja miks heidad sa oma silmad maha?... Kus on su wend Abel?“

Neid küsimuste kaalu pole aeg juutnud wäheneda. Jumal esitab veel täna igale inimesele küsimusi. Kuid nüüd tõuseb meis küsimus, kas Jumal ei tea siis kõik, ilma et ta küsimisega meie poole pööraks? Hoolimata kõltheadmusest ta esitab meile küsimusi, et teega aratada meid mõtlema. Sada meile, kui meil ei ole lahendada küsimusi.

Piibli wanimas raamatus leiame selle kohta järgmisi lauseid: „Mispärast teed sa temale etteheiteid, et ta ei wasta sulle kõikide su küsimuste peale?“ Palju enam kõneleb Jumal kord ühel, kord teisel wiisil, ainult seda ei panda tähele. „Unenäos, nägemusis, kui raske uni inimese peale tuleb... siis teeb ta inimese kõrwad lahti ja hirmutab teda hoiatuse läbi, et inimest tema kurja tee pealt tagasi saata ja tema elu hoida hukatusest. Waata, seda kõik teeb Jumal kaks või kolm korda inimesega, et ta tema hinge hukatusest tagasi saadaks, et ta saaks walgustatud elawate walgusega.“

Lõpuks Siioob peab astuma küsitawa seisukohale: Jumal esitab temale hulga mitmesuguseid küsimusi, nagu seda leiame Job. raamatu 38. ja 39. peatükis. See paneb Siioobi kainele mõtlema, ja ta on sunnitud tunnistama: „Waata, ma olen kui ei

ühtigi sinu ees; mis pean ma sulle kostma? Ma panen oma käe oma juu peale.“

Wana seaduse wiimases raamatus Jumal esitab veel kord inimesele küsimusi: „Te olete oma wanemate päewist ära lahkunud minu seadmistest ja te ei ole neid mitte pidanud... ja te ütlete: Mis asjas me peame pöörama? Kas inimene peab Jumalat petma, et te wõtate mind petta ja ütlete siiski: Mis asjas me petame sind? Teie sõnad minu wastu on waljud, ütleb Jehoowa; ja teie ütlete: Mis me olemis sinu wastu rääkinud?“ Jumal esitab alati inimestele küsimusi, püüdes neile teega näidata nende hädaohhtlikku seisukorda. Ka Uues Seaduses leiame sama põhimõtte. Kristus esitas sagedasti küsimusi. Kõneledes kirjatundjatega ja wariiseeridega ta tihti wastas neile küsides. Paljude seast siin mõningad näited: „Kuidas on käsuraamatusse kirjutatud? Kuidas sa loed?“ „Kas teie ole furnute ülestõusmisest lugenud?“ „Kust oli Johanne se ristimine, kas taewast või inimestest?“ Küsimuste kaudu ta tahtis mõjutada kõige kõwemaid südameid; ta püüdis neile näidata nende hädaohhtlikku seisukorda. Ta tahtis neid aratada mõtlemisele.

Jumal ootab ka meilt küsimusi; ta ootab, et esitaksime temale tähtsaima küsimuse. Mis on siis tähtsaim küsimus? Noortele inimestele võib olla tähtsaimaks küsimuseks sobiw eluseltiline; edasipüüdjale ärimehele parimate tagajärgede saawutamise; töölisele parem töowõimalus jne. Sga inimene esitab endale teatud soowide kõrguspunktid ja hindab neid oma waatewinklist. Ja kas üldse on võimalik sel alal jõuda ühisele otjusele? Mis on igaühle kõltsult wäärtuslik? See, mis siialdab jäädawa wana! Sellega me mõtleme wäärtusi, mis ei allu kurja ega meeleolukõikumistele. See peab olema wäljaspool maieid huwitsid, teega küsimus igawese elutee järele, ja seda piiblikus mõistes: „Mis ma peaksin tegema, et ma igawese elu saaksin?“ Selle küsimuse tähtsus ulatab kaugele üle sinu olemasolu ja asetab sinu kadumisele alluwa olemise igawiku walgusesse. See tähendab küsimuse esitamist Jumalale, mis tuleb tagasihoidmatust walmisolekust nõustuma sellega, mis Jumal tahab. Rahjuks on niisuguseid küsijad wäga wähe. Palju enam on neid, kellel on juba enne küsimist kindel wastus walmis, ja kes igal juhtumil jääwad oma maailmawaate juure. Need müldugi jääwad Jumala õnnistustest ilma. See on waimsest kivistunud oleku tõendus, mis on tekkinud alati se kuulamise ja siiski oma õigeks pidamise juure jäämise läbi.

KES ON ÕIGE

„Kes usust õige on, see peab elama.“

Usjaolu, et arvatavasti olewat mitmejaguiseid abinõusid ja teesid õndsaksjaamiseks, on jaanud paljude usule takistuseks. Nad jäävad küsimuse juure: Mis pärast on nii palju vastukäivaid arvamusi ja waateid usuküsimuste kohta? Selle küsimuse on Kristus vastanud juba 1900 aasta eest, kui ta ütles: „Ots teie seepärast ehki, et teie ei mõista kirja ega Jumala wäge?“ Mark. 12, 24. Sellega ta tahtis ütelda, et need, kes pühakirja ei tunne ja siis jeda ka ei usu, on ehituses.

Teistele aga ei ole usuarvamuste erinevus mureks ega komistuseks, sest nad arwawad, et iga usk on hea ja võib olla abinõu õndsaksjaamiseks, kui aga inimene õiglaselt elab. Nad nõuawad, et jäetagu igaihe enese hooldeks oma usku walida oma maitse järele. Kuid usuasjus ei saa olla otjastaw maitse wõi kaldumus, waid ainult tõe sõna — Jumala sõna. Ja see ütleb, et on olemas ainult üks õige usk, nagu on ka üks Jumal. Ew. 4, 5. Milline on siis see üks usk, millest õige võib elada?

Apostel ütleb: „Usk tuleb kuulutamiseist, aga kuulutamine Jumala sõnast.“ Mii siis õige usk on Jumala sõnast ning Piha Waimu wäest.

Õige usk on see, „mis furd pühade kätte antud.“ (Suuda r. 3.). Jeesus Kristus ei annud mingit uut usku, waid jelle, mis oli juba algusest. Ta andis jelle, millest ta alataja elas ühenduses oma Isaga. See on Jeesuse usk. „Siin on pühade kannatus: siin on need, kes Jumala käusõnu ja Jeesuse usku peawad.“ 1. Im. 14, 12.

Mida uskus õieti Jeesus ja millist usku nõudis ta inimestelt, keda ta tahtis päästa ja kes temale pidid elama? Ta uskus oma taewase Isa sõna ja lunastusplaani, mis juba prohwetitele ilmutatud ja rahwale teada antud. See tuleb ilmiks tema õpetusest, milles ta seadis Jumala sõna usu ja elu ainjaks ja maundetamatuks julhündõriks. (1. Im. 22, 18, 19.). Sel on usk ja elab usust, jelle usutunnistus on: „Ühegi muu jees pole õnnistat, sest ühtegi muud nime ei ole taewa all inimestele antud (kui Kristus), kelle läbi me peame õndsaks jaama.“ (Apt. 4, 12.). Edasi: „Ma usun kõik, mis käsu- ja prohwetite kirja on kirjutatud.“ (Apt. 24, 14.).

See on väga oluline ja jellest oleneb palju, mis me usume. Ewangeeliumis ilmutatud lunastusplaan teeb väga selgeks, et meie õndsus ei seija ainult jelles, et usume teatavaid tõepunkte, waid ka jelles, et me ei usu jeda, mis on õhtus.

Seepärast võib õige usk olla rajatud ainult õigele õpetusele. Aga mitte üksnes õige usk, waid ka mis elus peab olema. Nagu üksford, kui apostlid kuulutajid Kristuse usku rahwale, nii awaldub ka nüüd õige usk Jumala sõna ja käsu täit-mises. Rom. 1, 5, 6.; 15, 16—18. See jees-miseit weendeit tulew ja Jumala Waimust mõju-tatud sõnatuulmine on ajumene ja tähtsaim tun-nus terveist ja õigest usust.

Uus kaswada ja usust elada tähendab waimu-likus elus järjest edasi jõuda ja areneda, tugewa-maks jaada ja usaldust Jumala peale omandada. See on usu tunnusmärk. Miijugune usk ei laje end millestki takistada. Ta usub, et asjad, mis on Jumala tahtmise järele, on ka võimalikud. Ta ei jää ka näilijelt mõidetamatute takistuste ees seisma, waid leiab oma piiramatus lootuses abi-nõud ja teed, kuidas neid wõita. Wäga wajaline on palwetada nagu Jeesuse jingrid palusid: „Kas-wata meie usku!“ (Lumk. 17, 5.).

See üks usk, mida Jumal austab ja tunnustab, on see, mis oli jamaritkajel, kellele Jeesus ütles: „Siin usk on sind aidanud!“ (Lumk. 17, 19.). Ja et see aitab, on omoti iseneuseist mõista. Doda-takje õigelt usult: ta peab meid aitama. Ja, ta ka tõesti aitab. Ehteks ta aitab meid patuolu maha jätta ja kasulikk, uut elu elada. Ta muu-dab meid, et jaame teijeks inimiseks, paremaks maailmatõdanikuks. Sädas teeb see usk imet. Tema abil jaante oma haigussest terveks, kui Ju-malal ei ole meiega muud kawatust.

Õige usk on ka mõõdukas ja terve usk, mil-lel ei ole midagi ühisi liialdusega ega ebawisuga. (Tiit. 2, 1, 2.). Terve usk kannab head wilja, ta annab endast tunnistuse mõistliku teoga. „Urge jaage lapjiks mõistmise poolest!“ ütleb apostel. 1. Kor. 14, 20. Usuline fanatism ei ole mitte Jumala sõnale rajatud usu wiik. Ja ebawis näi-tab, et on puudus õigest ja terveist usust.

Teeme weel kolmawõtte eelõeldust õige usu koh-ta. See usk annab usklikule alataja waimulikku elu kõige elu ja olemise allikait, et elada wõdurikkalt ja Jumala meelepärast. Meist usklikkudeist ütles apostel: „Me ei ole mitte nende seast, kes tagane-wad hullkasaamiseks, waid nende seast, kes usuwad hinge ärapäastamiseks!“ Ebr. 10, 39. Õige usk ei anna nii siis üksnes õige õpetuse, waid ka jelle nii wajalisse piijiwuse wõitluseks kõigi kuwatuste wastu, mis maailm walnustab, ja wiib meid wõi-durikkalt ja kindalt meie kõrgele ja taewasele si-hile, nii et „jaante oma usu otia kätte, see on hingede õnnistuse.“ 1. Peetr. 1, 9.

SARDISE KOGUDUS

Viies kogudusajajärk

„Ja Sardise koguduse inglise kirjutaja: Seda ütleb see, kellel on need seitse Jumala waimu ja need seitse tähte: Ma tean sinu tegusid, et sul on nimi, et sa elad ja oled furnud.“ Sln. 3, 1.

Mis tahab see läkitus öelda? Kõigepealt jällegi, kes selle läkituse annab. Kristus nimetab endast, et tema käes on seitse tähte. See tuletab meele läkitust esimesele kogudusele (Sln. 2, 1), kus ta nimetab, et tema käes on seitse tähte ning ta kõnnib seitsme küünlajala keskel. Nendes pilptides ta on kujutanud oma kogudusi. Pidi olema seitse kogudusajajärku, kus ta oma kogudusele annab waimust osa. Nii-siis tema käes on seitse tähte ja seitse Jumala waimu.

Üksand nimetab wiienda koguduse puhul endale omadused, mis ta nimetas ka esimese puhul. Seega on wiendat ajajärku kõrwutatud esimesega, see tähendab uuesti tagajiminekut algkruju juure. Ka jona Sardis tähendab — uuendus. Nii see läkitus tähistab usupuhastuse ajajärku.

Sellel ajajärgul toimus suur pööre usuelus. Jumala tahtmine ilmutati selgemal kujul ning Jumala sõna anti jälle rahwa kätte. Mis jeni oli warjatud, hakkas tulama awalikuks. Seepärast öeldakse ennustuses Sardise kogudusest, et ta elab ning tal on nimi.

Seega, et tal pidi olema nimi, iseloomustatakse tema jumaliku kutsu ja suurt ülesannet. Kõik ühtlasi nimetatakse tema puudused, et ta ei ole jeda, mis peaks olema. Selles ajajärgus kogudus oli kutsutud täielikule tagajipöörmisele, kuid see ei toimunud täiel määral. Kõik tõde ei saanud weel awalikuks, kõike Jumala tahtmist ei saadud tuua esile käies walgujes. Seepärast ka jäärane väljendus läkituses: „Ole walwas ja kinnita neid, kes järele jäänud, kes on suramise peal, sest ma ei ole mitte leidnud sinu tegusid täied olewat Jumala ees. Seepärast mõtle, kuidas sa oled saanud ja kuulnud, ja pea jeda ja paranda meelt; kui sa niid ei wõta walwata, siis tulen ma su peale kui waras, ja sa ei pea mitte headma, mil tunnil ma su peale tulen.“ Sln. 3, 2, 3.

Püha Waim räägib igale inimesele südamestunnistuse kaudu ja annab märku tõe ja õiguse üle. Seesmise häälte kaudu on igaühele selge, mis ta peab tegema. See on jumalik kutsu ümberpööramiseks, töetundmiseks ja õndsaks eluks. Püha Waim kutsub inimest üks kord ja wahelt ka mitu korda. Kõik kui inimene ikka wiivitab ja ennaft wabandab

ning loodab ka tulevikus wõimaluse olewat oma elu muuta, siis Jumala Waim lahtub temast. Siis ei ole enam jeda head tuumet, et jooks ümber pöörduda. Seepärast peame walwama ja olema hoolas oma kutsu kinnitama. Homme wõib olla juba hilja. Sõnjeni wõib saada langetatud otjus, et sind on waetud ja leitud kerge olewat.

Ühtlasi Kristus kui koguduse pea wiib oma manitsuse ja hoiatuse selle peale, et ta tuleb pea. Sellega ta märgib ära, et wiime aeg hakkab juba Sardise kogudusajajärguga kätte jõudma. Ta on annud need tähtsed jellaks, et me wõiksime uskuda.

Edasi loeme: „Dmeti on sul piisut nimesid ka Sardises, kes ei ole oma riideid woofajeks teinud, ja nemad peawad minuga käima walgeis riideis, sest nemad on jeda wäärt. Kes wõidab, jeda peab walgete riidetega ehitama, ja mina ei taha tema nime mitte ära kustutada eluraamatust, ja ma tahan tema nime ules tuumistada oma Isa ees ja kõigi tema inglite ees. Sel kõrw on, see kuulgu, mis waim kogudusele ütleb.“ Sln. 3, 4—6.

Kõik püha elu ja õige õpetus käiwad käsitähes, seal alles on au sees Jumala koguduse nimi. Kes nii elawad, nende kohta antakse kiitus. Üksand paneb tähele puhtust elamises. Õige saab palga üksford Jumala riigis. Tema nimi saab kantud eluraamatuse ja ta parandab igawese elu uleskõusmise päewal. Kes on Kristuse nime ustawalt tunnistanud pilkaja maailma ja jilmakirjaliste kriitlaste ees, selle kohta Kristus annab maailma kutsupäewal hea tunnistuse oma Isa ja kõigi inglite ees. Silmakirjalised kriitlased aga jääwad oma rikunud olekusse; nad kustutatakse eluraamatust ja neile langeb kogu patukoorem, kuna Jeesus ei kosta mitte nende eest.

Lõppotjus tuleb kord Kristuse tulekul. Igaühe jaatus oleneb, kas Kristus tema nime tunnistas wõi mitte. Siiski igaüks määrab oma jaatusse ise. Kes otjani ei kannata ja langeb tagasi patusse, see lõpuks kustutatakse eluraamatust ja langeb teise surma hukata. Seepärast peame igaüks walwama ja panema tähele, mis waim kogudusele ütleb. Sel kõrw on, see kuulgu Kristuse manitsust ja ärge tehku midagi ainult wiisi pärast, waid waimus ja tões.

Järgmises numbris toome ülewaahte kuuendaist kogudusajajärgust.

Et keel ei haavaks...

Isa kavatses oma hoolsale pojale midagi kinkida sünnipäevaks. Teades, et Ats ikkab taskunuga, ta ostiski ilusa taskunoa ja andis sünnipäeval kätte.

Aga enne kätteandmist Ats pidi veel lahendama ühe küsimuse. Küsimuseks oli: „Kuidas taskunuga sarnaneb meie keelele?“

Ats jäi küsimuse peale mõtlema ega leidnud esialgu midagi vastata. Et aidata leida vastust, isa seletas talle, et meie keel võib mõnikord lüüa haava teisele, kui me ei valitse keelt. Nii nagu noatera on varjatud, nii tuleb hoida ka keelt.

„Nüüd ma mõistan,“ vastas Ats. „Selleks minu noal ongi tugev pea. Nii peame hoidma ka oma keelt, et ta ei räägiks sõnu, mis kurvastavad või vihastavad teisi.“

Seepeale jätkas isa: „Võimatu on asetada tagasi laastu, mis oleme kord lõiganud. Samuti ei saa teha heaks ülekohut, mis oleme teinud teistele, kõneledes nende kohta halba või valet. Kui ma olin sinu aastates poisike, siis minu isa õpetas mulle sama tõde. Ja kui mõnikord kerkis soov ütelda teistele halbu, teravaid sõnu, siis tuli kohe meelega isa õpetus ja ma sulgesin oma huuled, otsekui nuga saab kokku pandud ja tema tera varjatud. See minu isa poolt antud õpetus on mind mitmel korral hoidnud teistele halba ütlemast ja tegemast ning see on ka mind ennast hoidnud nii mõnegi kannatuse eest.“

„Palju tänu, isa, nende kahe kingituse eest; neid läheb mul mõlemaid vaja,“ lausus õnnest sädelev Ats ja surus oma isa kätt.

Tee edule

Õnnistegija ütleb: „Teie olete minu sõbrad, kui teete mis ma teile käsen.“ Meid kõiki ootavad ees ülesanded. Neid on suuri ja väikesi, meeldivaid ja vastumeelseid.

Elus on palju asju, mida me ei tahaks heameelele teha. Ja rohkem on just neid, mida oleme sunnitud tegema ja mis on meile vastumeelsed.

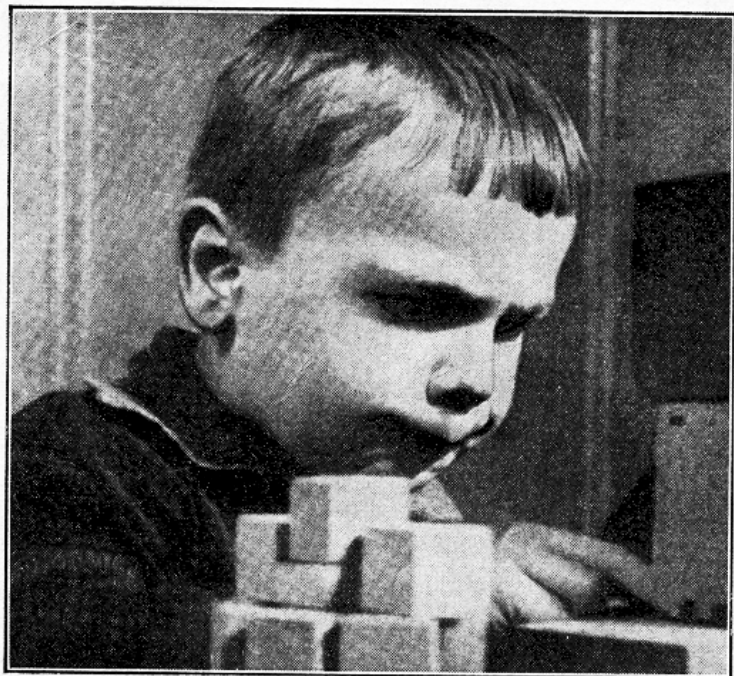
Kuulsin kord üht väikest tütarlast palvetavat nõnda: „Jeesus, aita mul heameelele teha seda, mida ma ei tahaks teha.“ Kui kõik nii palvetaksid!

Mõnikord on väga raske kuulda sõna, rääkida tõtt, olla kannatlik, aus ja lahke, kuid need just ongi asjad, mis tuleb täita, kui tahame jääda ausaks ja saada elus edasi.

Kuski ma nägin suure töösturi töötoas seinal plakati sõnadega: „Tee raskemad asjad enne.“ See lause äratas mind kui unest ja samal silmapilgul ma otsustasin võtta selle mõtte endale juhtmõtteks. Selle lause imeväge olen saanud tunda kogu aeg.

Noor sõber, võta ka sina see lause endale juhtmõtteks ja talita selle järele. Sa ei kahetse seda iialgi.

Tahad enesele soetada sõpru, pead ise olema sõber.

TERVISHOID

Suitsetamise mõjust

Maailmas kasvab palju liike taimi. Mõned on kasulikud seetõttu, et inimene võib neid tarvitada toiduks; mõnda liiki tarvitavad loomad toiduks; mõnda kasutatakse inimestele riiete ning tarberii-
tade tegemiseks; kuid on ka mõningaid, mida võib õigustada tarvitamiseks ainult kui mürgel-
kude putukate ning loomade hävitamiseks. Sel-
lesse viimasesse liiki kuulub tubakataim. Ei kassi,
koera, hobust ega ühtki teist looma saa sundida sisse
hingama tubaka suitsu; inimene on ainus oleolu,
kes on loonud enesele jelle iseäraliku kombe.

Tubak pole aine, mida kehale on tarvis ter-
vise alalhoidmiseks. On pandud tähele, et inime-
sed, kes ei tarvita tubakat, on parema tervisega,
tugevamad, ja elavad kauemini kui need, kes tar-
vitavad seda. Kui esmakordselt hakati tarvitama
tubakat, siis kõik valitsejad said aru, et see on kahju-
lik mürgel, ja nad andsid ehtalgu välja seadusi ja kee-
lasi ta tarvitamise, just nagu Hiina on teinud oo-
piumi suhtes.

Tubak on mürgel

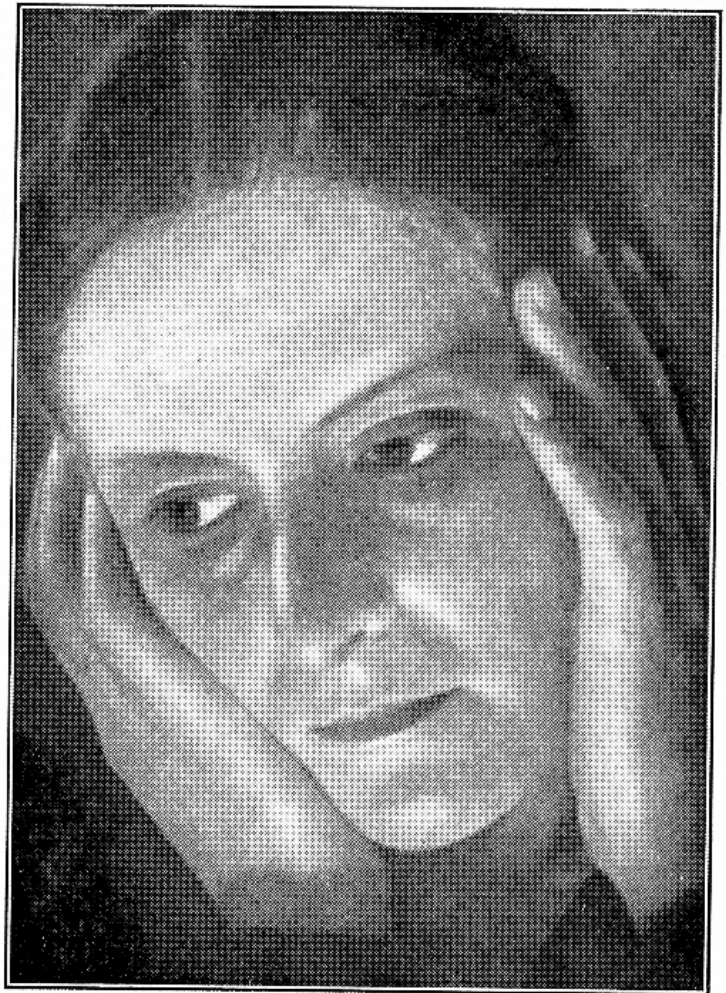
Sgas 100 grammis kuivatatud tubakas on kaks
grammi surmavat mürgi nikotiini. Nikotiin on
palju surmavam mürgel kui arseenik. Ta on nii
surmav, et kui ainult üks tilk satub kodujänesse na-
hale, siis see tekitab surma. Saatustlikud mürgitu-
sed on tekkinud sellest, kui inimene on tubakat alla
neelanud.

Harilikult jääb inimene, kes esimest korda suit-
setab, haigeks. Need tõstiasjad tõendavad täieli-
kult, et tubak on kahjulik mürgel.

Tubak mürgitab keha, ükskõik millisel kujul või
millisel viisil teda tarvitatakse. Mõned inimesed
arvavad, et sigarett pole nii kahjulik kui piip või
figar. Kuid tubak on kahjulik, ükskõik kuidas teda
tarvitatakse. Mida enam tarvitatakse, seda kah-
julikum ta on.

Miks tarvitatakse tubakat

Tubak on harjumust tekitav mürgel; ta kuulub
jamasje klassi, kuhu oopium ja kokaïn. Kui teda
tarvitatakse esimest korda, siis tarvitaja harilikult
jääb haigeks; kui teda tarvitatakse teist korda, siis
on ebameeldiv mõju vähem märgatav; ja lõpuks,

kui on tarvitatud korduvalt, siis tarvitaja tunneb
ainult meeldivat mõju; ja mida kauem ta tarvi-
tab, seda raskemad tunduvad talle katsed lõpetada
jelle tarvitamisest. Tubak uimastab aju ning när-
ve. Kui inimene on väsinud ning mures, siis ta
suitsetab, ning tunneb otsekohe, et väsimus vähe-
neb. Tegelikult ei tunne ta end mitte värskemana,
vaid ta ei tunne üldse midagi, sest tubak uimastab
ta aju ning närve.

Miks kõik ei sure kiirelt

Kui osa mürgi ei põleks ära suitsetamise ajal,
siis kõik tubakatarvitajad sureksid väga kiirelt.
Kuid kaugelki kõik mürgel ei põle ära. Suur osa
sellest jääb suitsusse ning läheb verre. Aga jooksul
keha harjub mürgiga, niisama nagu ta võib teata-
val määral harjuda iga kahjuliku asjaga. Näiteks
nende sõrmed, kes terivad siidi, harjuvad niimõrd
tulise weega, et nad võivad pista neid keeva vet-
te. Aga kuigi keha võib teataval määral harjuda
kahjuliku asjaga, ei või seda pidada tõenduseks, et
keha üldse ei saa kahju.

Tubak viib alkoholi tarvitamisele

Sgal tubakatarvitajal on põletik ninas ning
kurgus. See sunnib teda palju köhima. Mina li-
manahk on rikitud, seepärast pole ta haistmismeel

teraw. Keel on kõrmetatud tubakafuitst, ja see-
pärast harilik toit on talle maitsetu. See tõttu tu-
bakatarvitajad nõuavad tugevasti mürtsttatud toi-
tu. Tubakafuits teeb suu ning kurgu kuivaks; tu-
gewasti mürtsttatud toidud, mida ta sööb, samuti
kõrmetawad suud ning kurgu. See tekitab janu,
mida wesi ei saa kustutada. On ainult üks asi, mis
kustutab selle janu, ja see on alkoholne jook. See-
pärast ongi tõenäolise, et tubakatarvitajad muutu-
wad alkoholitartwitajaks.

Tubak rikub tervise

Kõige tugewamat mõju avaldab tubakamürk
südamele. On olemas haigus, mida tuntakse „tu-
baka südame“ nime all. Kõigil, kes suitsetawad
wäga palju tubakat, on see haigus. Selle haiguse
ajal jüda pehjab mõne aja liig kiirelt; siis peatub
äkki üheks wõi kaheks lüögiajaks, lööb liig pikka-
misi. Kui inimesel on sedaliiki jüda, siis ta hakkab
wäga kiirelt hingeldama. See ongi see suur põh-
jus, miks ükski jõumees, kes kaswatab muiklid tu-
gewaks, ei tartwita tubakat. Peaaegu igal noorel
inimesel, kes suitsetab, on „tubaka jüda“.

Tubakatarwitamine tekitab raske wea, wõre-
foonte luppumise. Njääraniis suitsetajad naised ei
pääse sellest õnnetusest.

Tubak takistab keha kasvu

Keha kaswamine oleneb toidust, kuid toit peab
olema hästi seeditud, enne kui ta saab olla
kaswamisteguriks. Toidu seedimine ja arakajutami-
ne toimub seedefanalise. Tubak rikub seedefanali,
nii et see kanal ei saa enam toitu hästi seedida.
Tagajärg on, et keha ei warustata enam küllalda-
selt ehitusmaterjaliga. Mitte ainult jeda, waid tu-
bakamürk nimastab kaswawaid kehaoasid ja nii ta-
kistab kaswamist. See on umbes sama kui asetada
jäätükke kaswawa taimi juure ümber. See külme-
tab juured ning taim ei kaswa enam, ja kui jääb
ei panda liig palju, siis taim jääb ühtagi ellu, ol-
gugi et ta kasw jääb kängu.

Tubak lüwendab elu

Suur elufininitusefelts Ameerikas leidis, et
180.000 inimese seas, kes olid fininitanud oma elu
kuuekümmne aasta jooksul, tubakatarwitajate eluiga
oli lühem, kui neil, kes jeda ei tartwitanud. Näiteks
leiti, et kui neid, kes ei tartwitanud tubakat, nelja-
kümmneaastaselt suri neli, siis tubakatarwitajaid
suri samas wanaduses wiis.

Kirurgid leiawad, et mõni lõikus, millest see,
kes ei tartwita tubakat, paraneb kiirelt, põhjustal-
surma tubakatarwitajale.

Tubak on jagedane pimedaksjäämise põhjus.

See on ka jagedasti huulte, keele ja kurgu wähf-
tõwe põhjus.

Kuidas saada lasti tubakatarwita- misest

Need, kes ei tartwita tubakat, ei tohiks ial ha-
kata teda tartwitama. Sa igatiis, kes tahaks elada
kaua, kasuliku ning õnneliku elu, jätku järele selle
tartwitanine. Parim wiis järelejätmiseks ei ole
mitte tartwitatava hulga pikkamööda wähendamine,
waid järjult järelejätmine. See nõuab tugewat
tahet ning kindlat otsust. Kõigepealt peame kindlas
usis teadma, et me ei wõi oma ihu wõojastada.
„Eks teie tea, et te Jumala tempel olete ja et
Jumala Waim teie sees elab? Kui keegi Jumala
templi ära rikub, teda tahab Jumal ära rükkuda.“

Hingamine — elujõu tingimus

Tervis ja waimujõud olenewad suurel määral
hingamisest. Harilik hingamine teostub täiesti
märkeamatult, ilma sellele tähelepanu pöörmata.
See hingamine aga ei ole küllalt otstarbekohane.
Paigakolija inimese juures on see hingamine liig
nõrk ja puudulik. Raskesti töötawal inimesel on
hingamine küll jõuline, kuid ebapiislane. Seega
teaduwiseta hingamine põhjustab kiirema wäsimuse
ja woidumise. Kui hingamine jääb hooletusse
siis kannatawad selle all raskesti kopsud, jüda,
maks ja kõik teised elundid. See pärast tuleb piü-
da jü g a w a ja ü h t l a s e hingamise poole. Hin-
gamist tuleb alataja teostada teadlikult ja enese-
walitewalt.

Sügawa ühtlase hingamisega wõitkeme edukalt
kopsu kurjemagi waenlase, tüsikuse wastu. Sügaw
hingamine õhustab kogu kopsu, paiskab wälja kõik
haiguspiisilased ning teeb kopsud tugewaks. Olgu
siinkohal weel alla kriipsutatud, et suitsetamine on
kahjulik; kops ei saa hapnikurika õhku ja suits
halwab kopsukudeid.

Wäga suur mõju on hingamisel südamele.
Sügaw hingamine kergendab südame tegewust,
toetab ja jõustab südant. See mõjub paranda-
walt kogu wereringwõolule ja suurendab sellega
kõigi elundite töowõimet. Sama aju saab wõre-
kaudu küllaldaselt toitu, siis toimub ka mõtte- ja
tundetegewus hõlpsamalt. Nii-siis sügawa ja üht-
lase hingamise abil saab inimene olla enese üle
peremees, nimelt tajakaalustada südame tegewust,
kaotada ärewust, tõsta meeleolu ja waimust.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 509-41.
Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. Adv. K. Eesti Liidu väljaanne.
Aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.